

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ: ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

Еволюція розвитку інформаційного забезпечення прийняття рішень офіційно визначила два види бухгалтерського обліку - фінансовий і управлінський. Такий поділ викликаний необхідністю забезпечення системи управління підприємством адекватною системою економічної інформації. Вважається, що фінансовий облік має пріоритетні позиції в організаційній системі забезпечення прийняття рішень на підприємстві. Традиційно прийнято вважати фінансовий облік ієрархічною вершиною інформаційного забезпечення підприємства. Саме для даного виду обліку на вітчизняному рівні визначають нормативні акти, регламентують його ведення для всіх підприємств. У переважній більшості випадків поняття бухгалтерського обліку асимілюють із поняттям фінансового обліку. Відповідно, методологічні засади бухгалтерського обліку розглядаються переважно за фінансовим обліком, призначення якого формувати фінансову звітність. Вивчаючи управлінський облік, особливу увагу слід звернути на технологічні напрямки її формування та представлення користувачам. Автоматизований обробіток інформації стає вагомим технологічним критерієм, що впливає на параметри оцінок даних користувачами, що робить управлінський облік пріоритетним елементом інформаційного забезпечення зацікавлених користувачів.

Вимоги до управлінського обліку, що пред'являється на різних рівнях формування інформаційного потенціалу, а також тип і характер даних, що підтримують цей процес, можуть бути різні. Так, на першому рівні, при постановці цілей провідну роль відіграють дані зовнішнього характеру: тенденції розвитку економіки в цілому і конкретних ринків, стан конкурентного середовища і динаміка платоспроможного попиту та ін.

Другий рівень, забезпечує розподіл функцій і повноважень в системі управління, від чого залежить добір даних управлінського обліку. Кожний рівень системи управління отримує не тільки певні повноваження і відповідальність, але сукупність інформаційних потоків і ролей в інформаційному ресурсі підприємства. Таким чином, інформаційне навантаження на певний рівень управління повинно бути адекватним його повноваженням, відповідно управлінський облік має формувати інформаційно оптимальні потоки даних.

Третій рівень інформаційного ресурсу управлінського обліку формально визначає та закріплює певні ролі управлінців, що має частково формалізувати інформаційний ресурс підприємства. Цей етап полягає у створенні системи внутрішнього та зовнішнього документообігу, який повинен підтримувати систему розробки і прийняття управлінських рішень.

На четвертому рівні відбувається насичення інформаційної системи оновленими показниками, що характеризують діяльність підприємства в цілому і окремих його підрозділів. Вихідна інформація, яка формується при цьому необхідна для оцінки досягнутих результатів діяльності, виявлень порушень, з метою їх усунення.

Наприклад, підприємство, яке функціонує в конкурентному середовищі, має особливу увагу приділяти інформації про асортимент продукції, що випускається та елементів, що впливають на дані показники: час введення нових виробів (продукції) в масове виробництво, частка реалізації нових видів продукції в загальному обсязі збуту продукції. Саме на такі показники слід звернути увагу управлінцям підприємства під час характеристики оцінки гнучкості і пристосовності до ринкового середовища.

На п'ятому рівні проходить доповнення створеного інформаційного ресурсу управлінського обліку новими показниками - ефективності і результативності (окупності науково-практичних досліджень і розробок, рентабельності виробництва і продажів нових виробів, ефективності рекламних витрат, витрат на просування продукції тощо).

Аналізуючи функції планування інформаційного ресурсу різних центрів відповідальності, можна визначити, який структурний підрозділ підприємства бере на себе відповідальність за формування доходів і витрат економічного суб'єкта. В цілому, може бути розглянуті наступні аспекти:

- центр відповідальності за витратами - структурний підрозділ підприємства, що формує витрати (основні і допоміжні цехи, обслуговуючі підрозділи, об'єкти соціальної сфери і т. п., а також підрозділи, що відповідають за постачання підприємства матеріальними цінностями, рух цінних паперів і використання кредитних ресурсів);

- центр відповідальності за доходами - підрозділи підприємства, відповідають за реалізацію продукції власного виробництва та товарів (в натуральному і грошовому вираженні), виконання робіт та надання послуг, рух цінних паперів, здачу майна в оренду і т. п.;

- центр відповідальності за прибутком - більшість підрозділів підприємства, де можна зіставляти доходи і витрати за певним напрямком діяльності;

- центр відповідальності за інвестиціями - підрозділ підприємства, формує інвестиційний портфель економічного суб'єкта.

Таким чином, складання плану формування інформаційного потенціалу підприємства передбачає участь в плануванні всіх підрозділів підприємства з метою вироблення єдиної узгодженої програми функціонування економічного суб'єкта на найближчу перспективу, в межах делегування завдань і відповідальності за їх виконанням. Такий підхід є результатом спільного пошуку управлінців підприємства для вироблення кращого рішення по використанню інформаційних ресурсів. Приймаючи рішення про збір (пошук) тієї чи іншої інформації, з того чи іншого джерела, менеджери повинні визначити можливі (прямі і непрямі) витрати, доступність інформації, її достатність і якість.